

цьому процесі. Здійснено аналіз наукових джерел, що містять відомості щодо використання природи у розвитку мови дітей.

Аннотація

В статті предметом розгляду є природа та її вплив на розвиток мови. Проаналізовано погляди відомого українського педагога В. Сухомлинського на розвиток мови дітей, роль природи в цьому процесі. Проаналізовано наукові джерела, що містять інформацію щодо використання природи у розвитку мови дітей.

Summary

The subject of the article is the important mean the nature in development of speech children. The views of the famous Ukrainian pedagogue Vasylyuk Sukhomlinsky to development of speech in children and the role of nature in this process are analyzed. Scientific sources are analyzed, that contain information concerning nature development of speech.

Ключові слова: природа, дитина, Василь Сухомлинський, педагог, розвиток мовлення, мовна культура, мова, уроки мислення, уроки милування природою, спостереження, казка.

Ключевые слова: природа, ребенок, В. Сухомлинский, педагог, развитие речи, культура речи, речь, уроки мышления, уроки любования природой, наблюдение, сказка.

Key words: nature, child, V. Sukhomlinsky, pedagogue, development of speech, culture of speech, speech, lesson of thinking, lesson of nature admiring, observation, tale.

Подано до редакції 12.04.2013.

УДК 378.371

© 2013

Ісаєва О.С.

НАВЧАННЯ КУЛЬТУРНИМ НОРМАМ СТУДЕНТІВ-МЕДИКІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Постановка проблеми у загальному вигляді... Вступ українського суспільства на шлях реформації вищої освіти означає, насамперед, визнання пріоритету культури. А формування культури особистості в умовах поглиблення дії нових тенденцій соціокультурного розвитку держави становить одну з найважливіших соціальних проблем сьогодення. Саме моральний і духовний прогрес суспільства визначається рівнем культури кожної високоосвіченої особи, лише в культурологічній атмосфері можна виховати особистість, яка прагне до креативності, самореалізації і володіє почуттям соціальної відповідальності, вміє мислити й цінувати духовні та матеріальні блага, накопичені людством тисячоліттями, поважати колег, бути чуйним і гуманним до проблем сучасного навколишнього світу, тобто намагатися його збагачувати. Подальша демократизація та гуманізація освітнього процесу, оновлення змісту освіти, зміцнення зв'язку навчання з витоками національної історії, культури і традицій, поява інноваційних технологій вимагають фахівця, котрий володіє високим професіоналізмом й творчим потенціалом і здатний не тільки успішно працювати в нових соціально-економічних умовах, але й займати провідні позиції в інтелектуально-культурному та духовному житті суспільства і держави зокрема [4].

Таким чином, вимоги щодо професійного рівня сучасного спеціаліста об'єктивно актуалізують проблеми професійної підготовки, що відображено в Національній доктрині розвитку вищої освіти України в XXI столітті. Навчальні заклади, які готують фахівців медичного профілю, не можуть залишатися осторонь від процесів реформування вищої школи в Україні. Значний прогрес у галузі медицини вимагає від сучасного фахівця володіння значним доробком спеціальних фахових знань, вмінь і практичних навичок не лише рідною мовою, а й англійською, зокрема психолого-педагогічних, тобто вміння спілкуватися з колегами, пацієнтами й родичами хворих та потребує високого рівня комунікативної культури, від якої невід'ємно залежить вибір правильної тактики лікування, довіра і одужання пацієнта й подальша оцінка його як фахівця певної галузі [4]. Щорічно понад 65 відсотків листів, що надходять до Головного лікувально-профілактичного управління Міністерства охорони здоров'я України, складають скарги про порушення медичними працівниками етико-деонтологічних норм при наданні допомоги хворим й спілкуванні з ними. Відзначається, що у лікарів і допоміжного медичного персоналу зокрема відсутні елементарні навички встановлення культурологічних і психологічних контактів з пацієнтами, через що хворі не можуть або не хочуть (при відсутності належної уваги до них або довіри до лікаря) розкривати скарги чи свій суб'єктивний стан перенесення захворювання й супутні ускладнення. Саме тому увага до проблем формування комунікативної культури майбутнього лікаря має виключно актуальне значення в умовах реформування як галузі медицини, так і галузі освіти. Іншими словами, вважаємо, що вища школа повинна підготувати спеціаліста високої всебічної культури, тобто вищим навчальним медичним закладам України необхідно забезпечити формування загальної та професійної культури майбутніх лікарів в процесі викладання блоку гуманітарних дисциплін, а саме при навчанні іноземній мові й іноземній мові (за фаховим спрямуванням). Таке бачення сенсу майбутньої професії лікаря передбачає організацію спеціальної роботи на практичних заняттях з англійської мови щодо стереотипів мислення і поведінки фахівців, формування сучасної професійної

лікарської етики й біоетики, нових аксіологічних основ їх діяльності, особливостей методів культурологічного пізнання, їх гуманістичний зміст та інтегративний характер, які на сучасному етапі здобули широке розповсюдження в масовій практиці вищої професійної освіти, що і є метою даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми...

Навчання культурним нормам студентів-медиків в процесі викладання англійської мови є актуальним дослідженням, оскільки існуюча джерельна база даної проблеми ще не торкалася.

Формулювання цілей статті... Отож, розглянемо культуру як важливе суспільно-історичне явище, що характеризується своєю поліфункціональністю.

Виклад основного матеріалу дослідження... Серед основних функцій культури науковці виокремлюють пізнавальну, інформативну, комунікативну, регулятивну, аксіологічну, світоглядну, а також виховну [11], які необхідно активно впроваджувати й акцентувати на них увагу в процесі навчання англійській мові (за фаховим спрямуванням), порівнюючи з рідною мовою, звичаями і традиціями відповідно.

Пізнавальна функція культури фіксує досягнення людства в кожен суспільно-історичну епоху [10], завдяки їй соціальні спільноти пізнають самі себе, свої суспільні потреби та інтереси, свої особливості й місце у світовій історії, формують своє ставлення до інших суспільних систем [11].

Інформативна функція виконує передачу, трансляцію нагромадженого соціального досвіду як «вертикально» (від попередніх поколінь до нових), так і «горизонтально» – обмін духовними цінностями між народами [11]. Комунікативна функція полягає в передачі історичного досвіду поколінь через механізм культурної спадкоємності та формування на цій підставі різноманітних способів і типів спілкування між людьми. Ця функція виконує роль збирача етнічних сил та фундатора народності й нації, забезпечуючи живий зв'язок поколінь та закладаючи фундамент для становлення і зростання духовного потенціалу кожної нації [11].

Регулятивна функція реалізується з допомогою певних норм, засвоєння яких необхідне кожному для успішної адаптації в суспільстві. Норми у формі звичаїв, традицій, обрядів, ритуалів слугують засобами пристосування цінностей до вимог життя в певному історичному вимірі [11].

Аксіологічна функція полягає у формуванні в людини певних ціннісних орієнтирів, моральних установок, культурних смаків людини і виражає якісний стан культури [11].

Світоглядна функція культури проявляється в тому, що синтезує в цілісну і завершену форму систему чинників духовного світу особи – пізнавальних, емоційно-чуттєвих, оцінних, вольових. Формування світогляду, через який вона включається у різні сфери соціокультурної регуляції є основним методом культурного впливу на людину [11].

Виховна функція виражається в тому, що культура не лише пристосовує людину до природного та соціального середовища, сприяє її соціалізації, але виступає ще й фактором саморозвитку людства. Засвоївши попередній досвід, людство не припиняє саморозвитку, а репродукує культуру, ставить перед собою нові життєві цілі для задоволення матеріальних і духовних потреб [11].

Отож, підготовка викладача щодо виконання педагогічної діяльності повинна, на нашу думку, відповідати структурі сучасного змісту вищої освіти, вміло й поетапно впроваджувати основні культурологічні функції й акцентувати увагу студентів на основних нормах культури мовлення, включаючи виховний аспект. Тому важливою для нашої розвідки є думка Н.Г.Протасової, в якій дослідниця зазначає, що структура змісту освіти, до складу якої входять систематичне підвищення кваліфікації фахівця та підготовка до різних видів діяльності при вивченні іноземної мови, у своїй основі повторює структуру післядипломної освіти, пов'язаної з впровадженням новітніх технологій, реалізації сучасних форм і методів навчання. «Зміст післядипломної освіти – це зміст триєдиного цілісного процесу загальнокультурного (загальноосвітнього), фахово-кваліфікаційного та функціонального розвитку і збагачення сукупної культури педагогічного працівника» [5, с. 43], тобто культура й інтелект викладача позитивно впливають на студента в процесі педагогічної діяльності.

Погоджуємось з науковцем О.А.Дубасенюк, яка вказує на актуальність і значимість толерантної міжкультурної взаємодії, де саме полікультурне середовище займає провідне місце [1], оскільки надзвичайно важливого значення у процесі формування культурологічної компетенції набуває принцип полікультурності й полікультурної толерантності, який передбачає формування у студентів-медиків розуміння і терпимості до колег, пацієнтів та їх родичів, толерантного ставлення до етнічних або культурних відмінностей як колег, так і пацієнтів. Тому для розвитку даної компетенції необхідно читати оригінальні медичні тексти, використовуючи метод пошукового чи аналітичного читання, здійснюючи вибіркового пошук заданої інформації та поділяючи текст на логічно-сміслові групи.

Вважаємо, що принцип домінування проблемних культурознавчих завдань реалізується у процесі навчальної діяльності майбутніх фахівців медичних спеціальностей, під час якої студенти вирішують культурознавчі завдання, тобто складають діалоги або ведуть дискурс на ситуативно зумовлену та професійну тематику і погоджуємось з твердженням В.В.Сафонової, що проблемні завдання сприяють як культурознавчій адаптації студентів, так і культурній асиміляції [7, с. 33], тобто: а) формування, систематизація, узагальнення та

інтерпретація культурологічної інформації; б) опанування стратегії пошуку та способи інтерпретації культури; в) формування полікультурної та комунікативної компетенції; г) формування і поглиблення уявлення не лише про специфічні відмінності щодо культур, а й про їх загальні риси; д) участь у конференціях або творчих завданнях культурного та комунікативно-пізнавального характеру [7].

Виклад основного матеріалу дослідження. Іноземна мова та іноземна мова (за фаховим спрямуванням) як навчальні дисципліни найбільш повно відображають історію, традиції, загальнокультурні й загальнолюдські духовно-моральні цінності, системно передаючи їх студентам, виступаючи об'єднуючим та інтегруючим елементом для всіх гуманітарних дисциплін, що дає можливість формувати цілісне уявлення студентів-медиків про «картини світу», тобто як зауважує О.С.Кубрякова: «Мовна картина світу має специфічного «двійника» у внутрішньому лексиконі. Перша характеризується мовними формами, друга – ментальними репрезентаціями цих форм» [3, с. 56]. Необхідно саме осмислити та визначити місце й роль національно-регіональної культури у світовій скарбниці, що сприятиме формуванню національної самосвідомості, гуманізму, толерантності, шанобливому ставленню до власної та світової культур й традицій, розуміючи проблеми і реалії сучасного світу, тобто формування лінгвокультурологічної компетенції тісно пов'язане і переплітається з необхідністю міжкультурної комунікації як основного принципу співіснування в суспільстві при чіткому усвідомленні власної індивідуальності та формуванні національної самосвідомості. Відомо, що інтегральну характеристику особистості, яка визначає здатність вирішувати професійні проблеми і типові професійні завдання, що виникають у реальних ситуаціях професійної діяльності медичного працівника, з використанням знань, професійного й життєвого досвіду, цінностей і нахилів сьогодні називають компетентністю [6], використовуючи компетентнісну модель підготовки майбутнього фахівця-медика.

Вважається, що культура мови, мислення й спілкування при педагогічній взаємодії з майбутніми медичними спеціалістами і перегляд звичних методів викладання іноземної мови (за фаховим спрямуванням) з позиції цінності особистості – це основна сфера блоку гуманітарної культурологічної освіти, тобто граматичні структури засвоюються імпліцитно (шляхом сприймання мовленнєвих зразків у комунікативних ситуаціях), мовна компетенція (граматична правильність мовлення) формується за рахунок багаторазового вживання мовленнєвих структур, засвоєння яких необхідне майбутньому медичному фахівцю. При такому підході викладання іноземної мови знання, вміння й навички як окремі елементи духовної і моральної культури особистості стають наслідком, а не лише самоціллю навчання студента-медика, вдосконалюючи навички говоріння та письма. Тому в сучасних умовах підготовки фахівця у вищих навчальних медичних закладах формування знань не є головною метою, стверджує І.Ю. Іванова, оскільки «Знання й уміння як одиниці освітнього результату необхідні, але недостатні для того, щоб бути успішним в сучасному інформаційному просторі. Для людини надзвичайно важлива не стільки енциклопедична грамотність, скільки здібність застосовувати узагальнені знання й уміння для вирішення конкретних ситуацій і проблем, що виникають у реальній дійсності» [2, с. 121].

Отже, формування культури майбутнього лікаря буде успішнішим, якщо процес викладання дисципліни базуватиметься на основі культурологічного, особистісно-діяльнісного і системного підходів, які передбачають реалізацію системи навчально-виховних функцій викладача на цільовому, процесуальному та контрольному-аналітичному рівнях за допомогою наскрізної диференціації змісту, форм і методів щодо формування культури медичного працівника в процесі його підготовки у вищому навчальному медичному закладі. Таким чином, формування професійної компетентності майбутніх фахівців медичного профілю буде ефективним, якщо у навчальному процесі реалізуватиметься науково обґрунтована сучасна модель формування інтеркультурологічної комунікативної компетенції як інтегративного системотворчого чинника, забезпечуватиметься належна мотивація навчального процесу щодо формування практичної професійної компетентності культурних норм у майбутніх лікарів, впроваджуватимуться комунікативний підхід до вивчення іноземної мови (за фаховим спрямуванням) та застосовуватимуться прийоми рефлексивної діяльності студентів при формуванні інтеркультурологічної компетенції англійською мовою.

Науковець В.Ю.Стрельников зауважує, що дидактична система освіти повинна відповідати таким вимогам сьогодення як: індивідуалізації і диференціації, професіоналізації, поглибленій самостійній чи індивідуальній творчо-пошуковій роботі студента, комп'ютеризації та новітнім технологіям, використанню різних форм, методів і засобів активізації процесу навчання [8, с. 12], включаючи до її складу такі основні компоненти: мета, зміст, технології, засоби навчання; методи контролю й корекції результатів навчання і діяльність викладання; діяльність навчання; новітні форми і сучасні технології організації викладання і навчання; дидактичні принципи й умови; навчальне середовище [9]. Вважаємо, що культура повинна розглядатися як системна характеристика студента і діяльності викладача та представляти інтегральну єдність таких взаємопов'язаних компонентів: потребово-мотиваційного, духовно-морального, інтелектуального та діяльнісно-практичного, тобто завдяки кваліфікованому розвитку яких забезпечуватиметься результативність практичного навчання студентів-медиків, проявлятиметься їх розуміння, бажання й здатність до культуротворчої діяльності і, відповідно, створюватимуться умови для формування основ гуманної, етичної та біоетичної культури кожного студента

зокрема, використовуючи діалогічне мовлення на базі аудіювання автентичних текстів або читанні оригінальної літератури.

На основі викладеного можна зробити висновок, що сукупність педагогічних прийомів, засобів й методів навчання і виховання, форм організації навчальної та практичної діяльності студентів медичних ВНЗ забезпечують ефективність формування високої культури особистості в усіх її аспектах завдяки міждисциплінарній інтеграції через вивчення англійської мови (за фаховим спрямуванням). Таким чином, комунікативний потенціал студента-медика при вивченні англійської мови є вкрай важливою характеристикою його знань, здібностей і можливостей, до складу якого входить комунікативна ерудиція особистості – це комплексна система знань історії, культури, етики, біоетики й норм етикету людського спілкування, оскільки основні учасники комунікативного акту, тобто лікарі, прагнуть зекономити час і створити таку своєрідну систему спілкування, яка б дозволила якомога точніше, доступніше, лаконічніше і швидше передавати думки та ідеї, наприклад:

- обстеження хворого; заповнення історії хвороби: CC – chief complaints, OPD – out-patient department, polyclinic, ER – emergency room, G.P. – general practitioner, FH – family history, O/E – on examination, SH – social history, PH – present/past history;

- скерування на лабораторні дослідження: WBC, RBC – red blood cell count, ESR – erythrocyte sedimentation rate, Hct – hematocrit, IB – indirect bilirubin, DB – direct bilirubin;

- blood groups: ORh – positive, BRh – positive, ORh – negative, BRh – negative, ARh – positive, ABRh – positive, ARh – negative, ABRh – negative;

- laboratory examination: Th – thorax, ENT – ear, nose, throat, DM – diastolic murmur, MCHC – mean corpuscular hemoglobin concentration, CHD – congenital heart disease, AS – aortic stenosis, HB – hepatitis B, STD – sexually transmitted disease;

- X-ray examination: to refer a patient for X-ray, to do X-rays, to make an X-ray film; 31% of children attending OPC (out-patient clinic) presented with CC (chief complaints) of diarrhoea;

- установи, організації: B.N.F. – British National Formulary, B.P. – British Pharmacopoeia;

- призначення, лікування: a.c. – до їжі, amp. – ampoule, b.i.d. – двічі на день, t.i.d. – тричі на день; q.i.d. – чотири рази на день, gtt. – краплі, lin. – liniment – рідка мазь, LD – lethal dose, i.m. – внутрішньом'язові інєкції, ATS – antitetanus serum; Midazolam has proved useful in anaesthesia and has been recently introduced in ICU (Intensive Care Unit).

Абревіатури, також, можуть підсилювати основну думку чи точку зору лікаря при спілкуванні з колегами чи допоміжним медичним персоналом, сприяючи кращому розкриттю змісту або доповнюючи його: administer 3,000 units of ATS – antitetanus serum; the ECG – electrocardiogram reveals some deviations; removal of the GB – gallbladder; the BP – blood pressure has dropped to 100 mm Hg; дублюючи словесний ряд: transfer the urgent patients to ICU – Intensive Care Unit; to administer a drug i.v. – intravenously; і, навіть, замінюючи вербальні одиниці: A2 – second aortic sound, P2 – second pulmonic sound; зокрема при пологах: RSP (right sacro-posterior) fetal position – праве крижово-заднє передлежання (плоду); ROA (right-occipito-anterior) fetal position – праве передньо-потиличне передлежання; LST (left sacro-transverse) fetal position – ліве крижово-поперечне передлежання. Впливаючи, таким чином, на саму структуру речення та його зміст; будучи соціально чи культурно фіксованими (важливими чи значущими лише для певної соціальної чи культурної спільноти), наприклад: African Coast fever – африканська приморська гарячка, sponge-diver's disease – хвороба середземноморських пірнальників-збирачів губки, argentine hemorrhagic fever – аргентинська геморагічна гарячка, тощо й абсолютно незрозумілими для інших представників – пацієнтів, якщо вони не мають відповідних медичних знань: Rx – you to take – слід вам взяти, у рецепті Gravida 0 – жінка, яка не народжувала, Gravida 1 – вагітна жінка (1-ою дитиною), Gravida 2 – вагітна жінка (2-ою дитиною). Абревіатури та скорочення можуть бути полісемантичними (той самий знак набуває різноманітних тлумачень у різних носіїв або фахівців, відповідно): CT – compressed tablet :: пресована таблетка чи computerized tomography::комп'ютерна томографія, ext. – external :: зовнішній або extract :: екстракт, витяжка (фарм., мед.), reg. – regeneration :: регенерація, відновлення або regeneration :: облік, реєстрація, AV – arteriovenous :: артеріовенозний, atrioventricular :: атріовентрикулярний, передсердношлуночковий, assisted ventilation :: допоміжна вентиляція легень або штучне дихання, тощо. Також існують кліше, які можуть сприяти раціоналізації спілкування як з колегами-лікарями, так і з пацієнтами, а саме: round table or medical discussion of urgent problems, штами грипу: епідемії, ендемії, пандемії, які включають штамп грипу Вікторія Н3М2, вірус типу В «Вісконсін» чи високо патогенний вірус А/Н5N1, які студенти-медики повинні засвоїти в процесі вивчення англійської мови (за фаховим спрямуванням). Щоб здобути комплексну систему знань, вмій, навичок і норм культурологічної комунікації іноземною мовою та вміло застосовувати їх в подальшій практиці, студенти-медики повинні вчитися стилістично оформляти науковий текст, ділити його на логічні смислові підгрупи, складати план дискурсу, резюме й анотації до медичних текстів, розвивати навички аналітичного та пошукового читання,

перекладаючи основні граматичні явища і конструкції, передавати зміст прочитаного чи прослуханого або вести дискурс на ситуативно зумовлену й професійну тематику на кожному практичному занятті з англійської мови (за фаховим спрямуванням).

Отже, мова має величезний запас мовних засобів, якими необхідно послуговуватися майбутньому медику, враховуючи статусні ознаки лікар – лікар, лікар – пацієнт або лікар – родина пацієнта, відповідно все це складає основний комунікативний аспект культури мови. Тому культуру мовлення медичного фахівця визначає досконале володіння професійними етичними та етико-деонтологічними нормами в процесі мовленнєвої діяльності, які поетапно вивчаються на практичних заняттях з іноземної мови (за фаховим спрямуванням), використовуючи такі основні види діяльності як діалогічне мовлення, тобто складання діалогів, письмо, аудіювання або читання оригінальної фахової медичної літератури. Оскільки усі ці види є взаємопов'язані й тісно переплітаються, тому їх необхідно систематично практикувати, щоб закласти основи теоретичних знань і практичних навичок, застосовуючи новітні технології викладання іноземної мови, аби студенти-медики мали мотивацію й розуміли перспективу подальшого використання англійської мови у професійній сфері діяльності.

Висновки... Вважаємо, що при викладанні англійської мови (за фаховим спрямуванням) необхідно впроваджувати усі основні функції культури, щоб підготувати кваліфікованого медичного працівника із знаннями професійної культури та основних її норм. Відповідно до нашого дослідження, вивчення іноземної мови (за фаховим спрямуванням) повинно базуватися на гуманізації педагогічного процесу, системного, культурологічного та індивідуального підходів до студентів-медиків з метою стимулювання пізнавальної діяльності майбутнього лікаря, підвищення його мотивації як до культурного пізнання, засвоєння норм і цінностей, так і до інтенсивного формування моральних понять, уявлень, переконань, принципів, світоглядних установок та ідеалів, а також самосвідомості, використовуючи усі види діяльності викладання іноземної мови (за фаховим спрямуванням). Важливим принципом культурологічного підходу є вивчення національної культури як базового чинника та основи формування міжкультурної компетенції студентів через аксіологічну й регулятивну функції. Насамкінець необхідно зазначити, що культурологічне значення має кожен навчальний предмет і кожен викладач є базовим носієм культурних норм, культурно-виховного впливу на студента-медика через зміст навчального матеріалу, організацію навчально-професійної й виховної діяльності студентів та практику педагогічної взаємодії на кожному занятті. Отож, вважаємо, що перспектива подальших досліджень полягає у вдосконаленні прийомів, методів і засобів викладання іноземної мови (за професійним спрямуванням) щодо підготовки майбутніх медичних фахівців, щоб виявити протиріччя між усвідомленням необхідності вироблення засобів й способів впровадження загальнокультурних компонентів змісту університетської освіти і недостатньою розробленістю методологічних підходів щодо їх реалізації, які сприятимуть кращому формуванню лінгвокультурологічної компетенції студентів та основних культурологічних норм.

Література

1. Дубасенюк О. А. Педагогічна технологія організації продуктивної міжкультурної взаємодії суб'єктів освітнього процесу / О. А. Дубасенюк, Н. В. Якса // Розвиток педагогічної освіти викладача в умовах неперервної освіти : монографія / За ред. М. М. Солдатенка, О. М. Семенов. – Глухів : РВВ ГДПУ, 2008. – С.108-121.
2. Иванова И. Ю. Компетентностный подход в становлении профессионально-педагогической деятельности / И. Ю. Иванова // Педагогические науки. – 2006. – № 3. – С. 121-125.
3. Кубрякова Е. С. Язык и знание: на пути получения знаний о языке: части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Е. С. Кубрякова. – Языки славянской культуры, 2004. – 560 с.
4. Поляченко Ю.В. Медична освіта в Україні / Ю.В.Поляченко, В.Г.Передерій, О.П.Волосовець, В.Ф.Москаленко, І.Є.Булах. – К. : Книга плюс, 2005. – 383 с.
5. Протасова Н.Г. Післядипломна освіта педагогів: зміст, структура, тенденції розвитку / Н.Г. Протасова // Держ. акад. керівних кадрів освіти. – К., 1998. – 176 с.
6. Радионовна Н.Ф. Компетентностный подход в педагогическом образовании / Н.Ф. Радионовна, А.П. Тряпицина // Вестник Омского государственного педагогического университета : электрон. науч. журн. – Вып. 2006. [Электрон. ресурс]. Режим допуска : www. Omsk. edu – 6 с.
7. Сафонова В.В. Изучение языков международного общения в контексте диалога культур и цивилизаций / В.В. Сафонова. – Твер : Истоки, 1996. – 238 с.
8. Стрельников В.Ю. Проектування професійно-орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки: [монографія] / В.Ю. Стрельников. – Полтава : РВЦ ПУСКУ, 2006. – 335 с.
9. Стрельников В.Ю. Теоретичні засади проектування професійно орієнтованої дидактичної системи підготовки бакалаврів економіки : автореф. дис. ... д-ра пед. наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / В.Ю. Стрельников. – К., 2007. – 32 с.
10. Сутність культури, її структура, функції та характерні ознаки // Культурологія: теорія та історія культури : навч. посібн. за ред. І.І. Тюрменко, О.Д. Горбула. – К. : Центр навчальної літератури, 2004. – 368 с.
11. Закович М.М. Функції культури / М.М. Закович // Культурологія : українська та зарубіжна культура : навч. посібн. – К. : Знання, 2007. – 567 с.

Анотація

У статті розглядається проблема навчання студентів-медиків основним культурним нормам при викладанні англійської мови, оскільки іноземна мова вважається інтегруючим та об'єднуючим предметом для гуманітарних дисциплін.

Аннотация

В статье рассматривается проблема обучения студентов-медиков основным нормам культуры в процессе преподавания английского языка, поскольку иностранный язык считается интегрирующим и объединяющим предметом для гуманитарных дисциплин.

Summary

The article deals with the problem of teaching medical students the basic cultural norms in English as a foreign language is considered to be an integrating and unifying subject for humanities.

Ключові слова: культура мовлення, студенти-медики, культурологічна компетенція.

Ключевые слова: культура речи, студенты-медики, культурологическая компетенция.

Key words: standard of speech, medical students, cultural competence.

Подано до редакції 21.04.2013.

УДК 371.134;811.162.2(07)

© 2013

Коваль В.О.

СТРУКТУРА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ-ФІЛОЛОГА

Постановка проблеми у загальному вигляді... Поняття компетентнісної освіти запозичене нами із зарубіжжя, де у 1997 році в рамках Федерального статистичного департаменту Швейцарії та Національного центру освітньої статистики США й Канади було започатковано програму «Визначення та відбір компетентностей: теоретичні й концептуальні засади» (скорочена назва «DeSeCo») [10].

Важливим для дослідників стала проблема визначення структури й ієрархії компетентностей, які у більшості країн є підґрунтям для запровадження компетентнісного підходу на практиці.

Класифікація компетентностей, загальні засади щодо набуття ключових умінь і компетентностей увійшли до Білої книги, розробленої Європейською Комісією (1996), Меморандуму з освіти впродовж життя (2000), Лісабонської конференції (2001), Плану дій Євросоюзу та Ради Європи (2002), Плану дій з навичок і мобільності Єврокомісії (2002), Міжнародного департаменту стандартів для навчання, досягнення та освіти і прийняті більшістю країнами як стратегічна умова для впровадження освітнього процесу протягом життя. Згідно із основними засадами цих документів поняття «компетентність» трактується як здатність професійно здійснювати певний вид діяльності, виконувати завдання або роботу. Разом з тим поняття компетентності містить набір знань, навичок і ставлень, що дають змогу особистості ефективно діяти або виконувати певні функції, спрямовані на досягнення встановлених стандартів у професійній галузі або діяльності [5, с. 7-8].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми... Міжнародна комісія Ради Європи визначає складові компетентності в сукупності базових умінь та навичок, основних шляхів навчання, кваліфікації, ключових понять, опорних знань та вважає, що вони передбачають:

- спроможність особистості сприймати та відповідати на індивідуальні та соціальні потреби;
- комплекс ставлень, цінностей, знань і навичок [5, с.7].

Американські фахівці М.Альберт, М.Мескон, Ф.Хедоурі у галузі професійної освіти компетентність визначають як поєднання наступних складових:

- концептуальної (наукової) – розуміння теоретичних основ професійної діяльності;
- інструментальної – володіння ключовими професійними уміньми;
- інтегративної – здатність синтезувати теоретичні та практичні знання при вирішенні професійних проблем;
- контекстуальної – розуміння соціального і культурного середовища, у якому здійснюється професійна діяльність;
- адаптивної – умінь передбачати зміни і заздалегідь бути до них готовим;
- комунікативної – умінь ефективно використовувати письмові й усні засоби в міжособистісному спілкуванні [4].

Структура професійної компетентності майбутніх учителів-філологів відображена в дослідженнях І.Зимньої [3]. Вчені у структурі компетентності як складного системного утворення визначають різні складові: елементи, аспекти, компоненти, підструктури, характеристики, блоки тощо, пропонуючи виокремити сукупність більш основних, інтегрованих, ключових компетентностей. Формування таких компетентностей має відбуватися у процесі неперервної освіти і стати головним завданням усіх освітніх закладів.